

**PENELOPE
STEPHANOU
DELTA**

ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΧΩΡΙΣ ΟΝΟΜΑ

Penelope Delta

Παραμύθι χωρίς όνομα

«Public Domain»

Delta P.

Παραμύθι χωρίς όνομα / P. Delta — «Public Domain»,

Содержание

Α'. ΤΟ ΔΑΣΟΣ	5
Β'. ΠΑΛΑΤΙ ΚΑΙ ΠΑΛΑΤΙΑΝΟΙ	8
Γ'. ΣΤΟ ΦΤΩΧΙΚΟ ΤΗΣ ΚΥΡΑ-ΦΡΟΝΗΣΗΣ	12
Δ'. ΣΤΟ ΓΥΡΙΣΜΟ	17
Ε'. ΤΟ ΔΩΡΟ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ	24
Конец ознакомительного фрагмента.	27

Penelope Stephanou Delta

Παραμύθι χωρίς όνομα

Α'. ΤΟ ΔΑΣΟΣ

Όταν κατάλαβε ο γερο-Βασιλιάς Συνετός πως μετρήθηκαν πια οι μέρες του, φώναξε το γιο του, το νέο Αστόχαστο, και του είπε:

– Φθάνουν, γιε μου, τα παιχνίδια και οι διασκεδάσεις. Ήλθε η ώρα να παντρευθείς και να πάρεις στα χέρια σου την κυβέρνηση του Κράτους. Εγώ έφαγα το ψωμί μου. Εσύ κοίταξε να κυβερνήσεις σαν καλός βασιλιάς.

Κι έστειλε τον αρχικαγκελάριό του στο γειτονικό βασίλειο, να ζητήσει την όμορφη Βασιλοπούλα Παλάβω, για τον Αστόχαστο, το γιο του Συνετού Α', Βασιλιά των Μοιρολατρών.

Έγινε ο γάμος με χαρές και ξεφαντώματα, και λίγες μέρες αργότερα, αφού ευλόγησε τα παιδιά του, ο γερο-Συνετός τους άφησε χρόνια, και ο Αστόχαστος στέφθηκε Βασιλιάς.

Όλα φαίνονταν ρόδινα και ζηλευτά για το νέο ζευγάρι. Τα φλουριά ξεχειλούσαν από τα σεντούκια του γερο-Συνετού· κάστρα γερά και γεμάτα στρατιώτες τειχογύριζαν το βασίλειο· το λαμπρό παλάτι, χτισμένο ψηλά σ' ένα κατάφυτο βουνό, δέσποζε τη χώρα όπου ζούσαν με άνεση οι πολίτες· δρόμοι φαρδείς και καλοστρωμένοι ένωναν το βασίλειο των Μοιρολατρών με όλα τα γειτονικά βασίλεια.

Παντού χαρά και καλοπέραση.

Και όπου γύριζε το μάτι του ο νέος βασιλιάς, από πάνω από τον ψηλό πύργο του παλατιού του, έβλεπε απέραντα χωράφια σπαρμένα, ρεματιές και λαγκάδια κατάφυτα, χώρες και χωριά με παστρικά όμορφα σπιτάκια, βουνά δασωμένα και λιβάδια καταπράσινα. Αμέτρητες αγελάδες έβοσκαν συντροφικά με κοπάδια αρνιά και κασίκες. Και σα μερμήγκια δούλευαν οι χωρικοί τη γη, άρμεγαν τις αγελάδες, κούρευαν τα πρόβατα και μετέφερναν γεννήματα και καρπούς στη χώρα, όπου τα πουλούσαν.

Πέρασαν χρόνια πολλά.

Ο καιρός, που άσπρισε και μάδησε τα μαλλιά του Αστόχαστου και μάρανε την ομορφιά της Παλάβως, άλλαξε και την όψη ολόκληρου του βασιλείου των Μοιρολατρών.

Παντού ερημιά. Πεδιάδες απέραντες, γυμνές, ακαλλιέργητες, απλώνονταν ως τα σύνορα του βασιλείου, και μονάχα μερικές ερειπωμένες πέτρες μαρτυρούσαν ακόμα τα μέρη όπου άλλοτε έστεκαν, υπερήφανα και απειλητικά, τα φοβερά κάστρα του Συνετού Α'.

Πού και πού, κανένα γκρεμισμένο παλιόσπιτο ξεχώριζε στη μονοτονία της έρημης πεδιάδας. Τ' αγριόχορτα και οι πέτρες σκέπαζαν τους λόφους, οι δρόμοι, παρατημένοι, χάνονταν κάτω από τ' αγκάθια που ελεύθερα άπλωναν τα πυκνά τους κλωνάρια.

Και σφυρίζοντας ανάμεσα στις πέτρες και τους βράχους, ο άνεμος μοιρολογούσε το ρήμαγμα του τόπου.

Μόνο τα πυκνά δάση έμεναν στη θέση τους, ξεχασμένα και αδούλευτα, κρύβοντας κάτω από το φουντωμένο τους φύλλωμα ολόκληρον κόσμο πεταλούδες, μαμούνια και μέλισσες, που χαίρονταν ανενόχλητα τα μυρωδάτα αγριολούλουδα. Πλήθος αγριοφραουλιές άνθιζαν και καρποφορούσαν αδελφικά με τις βατομουριές, και οι καρποί τους σάπιζαν κι έπεφταν στο χώμα άχρηστοι.

Τα μονοπάτια, που περνούσαν άλλοτε ανάμεσα στα δέντρα, είχαν σβήσει και αυτά από τον καιρό που είχε να τα πατήσει ανθρώπινο πόδι. Και τα δέντρα και τα χαμόδεντρα τόσο είχαν ξεχάσει την ανθρώπινη μορφή, που όλα ταραχθήκαν, και τρόμαξαν, και ανατρίχιασαν, και σείστηκαν, και μουρμούρισαν αναμεταξύ τους φοβισμένα, όταν μια μέρα είδαν ένα νέο αγόρι με βαθιά ονειροφορτωμένα καστανά μάτια, που περπατούσε κάτω από το φύλλωμα

τους σταματώντας σε κάθε βήμα, για να κοιτάξει τότε ένα λουλούδι, τότε ένα ζώφιο, με θαυμασμό κι έκπληξη, σα να τα έβλεπε πρώτη φορά.

– Τι πράμα να είναι άραγε τούτο που διαβαίνει; ρώτησε φοβισμένος ένας σκοίνος, συμμαζεύοντας τα φυλλαράκια του από φόβο μην τον δει το αγόρι.

– Ποιος το ξέρει! αποκρίθηκε το πεύκο. Ίσως κανένα άλλο είδος ελάφι;

Μια λεύκα, που έστεκε εκεί κοντά, έσκυψε το υπερήφανο κεφάλι της να δει το διαβάτη.

– Ελάφι; είπε μ' ένα ξεκάρδισμα που αναποδογύρισε όλα της τα φυλλαράκια, και μια στιγμή από πράσινη την έκανε ασημένια. Ονειρεύεσαι, παιδί μου! Μα το ελάφι έχει τέσσερα πόδια, και τούτο έχει μόνο δυο!

– Μα λοιπόν τι ζώο είναι; ρώτησε ανήσυχια μια βατομουριά. Είναι άραγε κακό; Μη μου φάγει το καινούριο φόρεμα μου, και με βρει γυμνή το καλοκαίρι σαν έλθει;

– Μη ζαλίζεστε, παιδιά μου, είπε ο γερο-πλάτανος, δεν είναι ζώο αυτό και δεν τρώγει φύλλα. Είναι χρόνια πολλά που δεν πέρασε τέτοιο πράμα από δω. Μα θυμούμαι έναν καιρό, που το δάσος μας γέμιζε από όμοιους του. Ήταν τα καλά εκείνα χρόνια, όταν μάζευαν οι άνθρωποι το μέλι της μέλισσας, και της φραουλιάς τη φράουλα, και τα βατόμουρα, και τα ώριμα κούμαρα.

– Τι; φώναξε η αγριοφραουλιά, μαζεμένη στα πόδια του πλάτανου.

Τι λές, παππού; Μην είναι άνθρωπος;

– Βέβαια είναι άνθρωπος, αποκρίθηκε ο γερο-πλάτανος.

Και η λεύκα μουρμούρισε:

– Μα βέβαια, άνθρωπος είναι! Θυμούμαι να είδα τέτοιους στα νιάτα μου.

Ο σκοίνος, περιέργως, άπλωσε τα κλαδιά του να τον δει από πιο κοντά.

– Άνθρωπος; είπε η ακατάδεκτη βαλανιδιά. Τι θέλει στο βασίλειο μας;

Και όλα μαζί τα δέντρα έσκυψαν να δουν τον «άνθρωπο» που διάβαινε.

Ήταν λιγνό αγόρι ως δεκάξι χρονών. Τα χρυσοκέντητα βελουδένια ρούχα του, λιωμένα στους αγκωνές και στα γόνατα, είχαν μικρέψει και σχιστεί, και οι χρυσές κορδέλες που βαστούσαν τα πέδιλα στα γυμνά του πόδια ήταν κατακομμένες και ξαναδεμένες με χοντροκοπιούς κόμπους.

Ξαπλώθηκε στη ρίζα του γερο-πλάτανου, είδε κοντά του τη φραουλιά φορτωμένη κατακόκκινες φράουλες, τις έκοψε και τις έφαγε. Ύστερα δίπλωσε τα χέρια του αποκάτω από το κεφάλι του και αποκοιμήθηκε.

Κοιμήθηκε τόσο βαθιά που δεν άκουσε τα ψιθυρίσματα των δέντρων, ούτε το μουρμούρισμα του ρυακιού που έτρεχε πέρα, ούτε το σφύριγμα του κότσουφα που, πηδώντας από κλαδί σε κλαδί, διηγούνταν στα δέντρα ένα σωρό παράξενες ιστορίες.

– Ο γιος του Βασιλιά! αναφώνησε ο γερο-πλάτανος. Πώς να το πιστέψω, βλέποντας τα γυμνά του πόδια και τα λιωμένα του ρούχα;

– Να το πιστέψεις! αποκρίθηκε ο κότσουφας. Άκουσε με μένα, που πάγω κι έρχομαι στα παράθυρα του παλατιού και βλέπω τι γίνεται μέσα.

– Μα γιατί δεν αλλάζει ρούχα; ρώτησε το πεύκο σκανδαλισμένο.

– Γιατί δεν έχει άλλα, αποκρίθηκε ο κότσουφας.

– Πώς! Ο γιος του Βασιλιά; αναφώνησε το θυμάρι, προσφέροντας τ' ανθισμένα του λουλουδάκια στη μέλισσα που βούιζε, γυρεύοντας μέρος ν' ακουμπήσει για να ρουφήξει το μέλι τους.

– Μα τι θαρρείς; σφύριξε ο κότσουφας. Μήπως νομίζεις πως ο

Βασιλιάς έχει τίποτα περισσότερο από τον τσοπάνη ή το βαρκάρη;

– Λες παράξενα πράματα! μουρμούρισε ο σκοίνος που δεν πείθονταν.

– Πίστεψε τον όμως, είπε η μέλισσα, φτερουγίζοντας γύρω του, αλήθεια σου λέγει. Ο Βασιλιάς φορεί και αυτός τέτοια ρούχα. Μ' αν δεις τις Βασιλοπούλες, τότε θα φρίξεις!

– Γιατί; ρώτησε η φραουλιά.

Ο κότσυφας πήδηξε κοντά της και ψιθύρισε:

– Γιατί κάτω από τα ρούχα τους δεν έχουν ούτε ποκάμισο!

Και ξεκαρδίστηκε στα γέλια χωρίς να προσέξει πως βρίσκονταν κοντά στο αυτί του αγοριού.

Εύπνησε το Βασιλόπουλο και τινάχτηκε ξαφνισμένο.

Τρόμαξε ο κότσυφας και πέταξε μακριά, και η μέλισσα κρύφθηκε ανάμεσα στα φύλλα του σκοίνου, ενώ τα δέντρα σήκωναν ψηλά το κεφάλι τους κι έκαναν τον ανήξερο, τάχα πως δεν παρατήρησαν τίποτα.

Είχε βραδιάσει. Σηκώθηκε το Βασιλόπουλο και πήρε πάλι το δρόμο του. Βγήκε από το δάσος, πέρασε τον κατάξερο κάμπο, και τραβώντας κατά το παλάτι, με γοργά βήματα ανέβηκε στο βουνό, σκαφαλώνοντας ανάμεσα στους βράχους και στα χώματα σαν κατσίκι.

Β'. ΠΑΛΑΤΙ ΚΑΙ ΠΑΛΑΤΙΑΝΟΙ

Από το μεγάλο και λαμπρό παλάτι του Συνετού Α', μόνος ο ψηλός πύργος έμενε κατοικήσιμος. Όλα τ' άλλα δωμάτια, οι μεγάλες σάλες, οι διάδρομοι, οι στρατώνες είχαν γκρεμίσει. Ο ψηλός πύργος ήταν και αυτός σε κακά χάλια. Κανένας δε φρόντισε ποτέ να επιδιορθώσει τους πεσμένους σοβάδες. Και ο άνεμος περιδιάβαζε και σφύριζε ελεύθερα στις άδειες κάμαρες, όπου από τα περισσότερα παράθυρα έλειπαν τα γυαλιά.

Οι χοντροί όμως τοίχοι βαστούσαν ακόμα. Κι εκεί, σε μετρημένα δωμάτια, περιορίζονταν ο Βασιλιάς και η οικογένεια του.

Καθώς πλησίαζε στο παλάτι, το Βασιλόπουλο άκουσε φωνές θυμωμένες, γυναικείες και αντρικές.

Σταμάτησε μια στιγμή. Ύστερα, με βαρύ αναστεναγμό έκανε να γυρίσει πίσω. Μα την ίδια ώρα ένα κορίτσι δεκαπέντε χρόνων πετάχθηκε από μέσα από τις πέτρες και ρίχθηκε στο λαιμό του.

– Αχ, αδελφέ μου, εγύρισες επιτέλους! του είπε με δάκρυα στα μάτια. Να 'ξερεις πώς σε περίμενα τόσην ώρα!

Το Βασιλόπουλο τη φίλησε και ρώτησε λυπημένα:

– Τι είναι πάλι οι φωνές;

– Τι θέλεις να είναι; Τα ίδια και τα ίδια! Η Πικρόχολη μαλώνει με τη Ζήλιω, κι ο πατέρας, γυρεύοντας να τις χωρίσει, τις αγριεύει όλο και περισσότερο.

– Και η μητέρα τι κάνει;

– Τι θες να κάνει; Στολίζεται σαν πάντα!

– Και συ, Ειρηνούλα;

– Εγώ... εγώ... – έκρυψε το πρόσωπο στα χέρια της και ξέσπασε στα κλάματα: Εγώ βγήκα να σε βρω, γιατί μόνο εσύ ξέρεις να παρηγορήσεις.

Κάθησε στην πέτρα κοντά της και ακούμπησε το σαγόνι του στο χέρι του συλλογισμένος, ακούοντας τις φωνές που εξακολουθούσαν στο παλάτι.

Η Ειρηνούλα έριξε το μπράτσο της γύρω το λαιμό του.

– Πες μου τίποτα, παρακάλεσε χαδιάρικα.

– Τι να σου πω; μουμούρισε ο αδελφός της. Θα φύγω, Ειρηνούλα.

– Θα φύγεις; Πού θα πας;

– Εκεί που πάνε όσοι θέλουν να ζήσουν με αξιοπρέπεια, και αφήνουν το βασίλειο μας κι εκπατρίζονται.

– Και θα μ' αφήσεις;

Το Βασιλόπουλο τη φίλησε.

– Όχι, Ειρηνούλα. Θα σε πάρω μαζί μου.

– Ειρηνούλα! Ειρηνούλα! φώναξε μια αντρική φωνή από μέσα από τον πύργο. Ειρηνούλα! Πού είσαι; Έλα λοιπόν να μας φέρεις το χαμόγελο! Βαρέθηκα τις μεγάλες σου αδελφές και τις φωνές τους!

Και ο Βασιλιάς, με την κορώνα γερμένη στη φαλάκρα του και με σχισμένο μανδύα, παρουσιάστηκε στην πόρτα.

Τα δυο αδέλφια σηκώθηκαν και ακολούθησαν τον πατέρα τους στο δωμάτιο, όπου ήταν μαζεμένη όλη η οικογένεια.

Εμπρός σ' ένα ραγισμένο καθρέφτη κάθονταν η Βασίλισσα Παλάβω. Δυο παρακόρες έπλεκαν λουλούδια και ξεθωριασμένες κορδέλες ανάμεσα στα ψαρά της μαλλιά, ενώ γυρνώντας τη ράχη η μια στην άλλη, στις δυο άκρες της κάμαρας, κάθονταν οι Βασιλοπούλες με κρεμασμένα πρόσωπα και χείλια πεταμένα, θυμωμένες και κατσουφιασμένες.

– Να ομορφιά και φαμελική χαρά, είπε ο Βασιλιάς σταυρώνοντας τα χέρια του, και κοιτάζοντας μια τη Ζήλιω, μια την Πικρόχολη. Όλη μέρα έτσι τα πάμε, η μια να ξεφωνίζει άσπρο και η άλλη να στριγγίζει μαύρο!

– Τι είναι αυτά μπροστά σε κείνα που τραβώ εγώ, η δύστυχη! κλαύθηκε και είπε η Βασίλισσα Παλάβω. Εσύ δεν έχεις παρά τις κόρες σου. Τι να πω εγώ που έχω και σένα που με ξεκουφαίνεις, και το γιόκα σου που ξεπορτίζει ίσα-ίσα την ώρα που τον θέλω να πάγει να μαζέψει λουλουδάκια...

Μα έξαφνα, βλέποντας πως τα κλάματα κοκκίνιζαν τη μύτη της, σταμάτησε, χαμογέλασε του καθρέφτη της, και σοβαρά βάλθηκε να στερεώσει στη ζώνη της ένα μεγάλο τενεκεδένιο άστρο.

Ο Βασιλιάς σηκώθηκε και χτύπησε το κουδούνι. Μα κανένας δεν παρουσιάστηκε. Ξαναχτύπησε, και πάλι κανένας δεν ήλθε.

Τότε θύμωσε και βγήκε στο κατώφλι και άρχισε να βροντά τα πόδια του στο πάτωμα και να φωνάζει με θυμό:

– Στο διάβολο, τέτοιοι υπηρέτες σαν τους δικούς μου! Θα σας κόψω ολωνών το κεφάλι! Τρομαγμένος και τρεχάτος έφθασε ο αρχικαγκελάριος.

Γύρω στο λαιμό του κουδούνιζε μια τενεκεδένια αλυσίδα.

– Αφέντη, να συγχωρήσεις το δούλο σου... άρχισε.

– Πού είναι όλοι οι μασκαράδες οι υπηρέτες; διέκοψε οργισμένος ο Βασιλιάς. Γιατί δεν αποκρίνεται κανένας σαν κουδουνίζω;

Έξαφνα, βλέποντας την αλυσίδα ξεκαρδίστηκε στα γέλια.

– Τι μου κάθισες στο λαιμό σου, στη θέση της χρυσής σου αλυσίδας; ρώτησε.

Ο αρχικαγκελάριος κοκκίνισε, ψέλλισε, μπερδεύτηκε, τα έχασε και σώπασε.

– Τι λες; αναφώνησε ο Βασιλιάς. Την πούλησες; Και γιατί;

– Για να δειπνήσει η Αφεντιά σου χθες, αποκρίθηκε ο αρχικαγκελάριος με χαμηλή φωνή, χαιρετώντας ως κάτω.

– Α!.. Χμ!.. καλά, είπε ο Βασιλιάς. Σε συγχωρώ αυτή τη φορά.

Τυλίχθηκε με μεγαλείο στο σχισμένο του μανδύα κι εξακολούθησε:

– Δώσε διαταγή να φωνάξουν τον αρχικελάρη. Ο λαιμός μου είναι κατάξερος, και θέλω να τον γλυκάνω με το τοπάζι νησιώτικο κρασί που το ζούλευε ακόμα και ο Βασιλιάς ο θειος μου! Ύστερα πρόσταξε τον αρχιτραπεζίερη να στρώσει ευθύς το τραπέζι. Τι μας έχει και περιμένουμε; Η ώρα πέρασε.

Σκυμμένος ως κάτω στάθηκε ο αρχικαγκελάριος ακίνητος.

– Με ακούς λοιπόν; είπε ο Βασιλιάς σηκώνοντας ακόμα ψηλότερα το βασιλικό του κεφάλι. Τι περιμένεις;

– Αφέντη... ο αρχικελάρης σου έφυγε και το κελάρι είναι αδειανό.

– Τι λες; φώναξε ο Βασιλιάς.

– Τι λες; επανέλαβε η Πικρόχολη.

Και ξεχνώντας κακιώματα και πείσματα μπροστά στο φόβο της νηστείας, ξεπετάχθηκε από την καρέγλα της, ενώ οι παρακόρες παρατούσαν τα μαλλιά της Βασίλισσας και σίμωναν και αυτές, ανήσυχες, ν' ακούσουν.

Ο αρχικαγκελάριος υποκλίθηκε λίγο πιο βαθιά, μα δεν αποκρίθηκε.

Ο Βασιλιάς έξυσε νευρικά τη φαλάκρα του και η κορώνα έγειρε μελαγχολικά στο αριστερό του αυτί.

Κάπως μουδιασμένος ρώτησε:

– Φαγί έχει;

Ο αρχικαγκελάριος, χωρίς ν' ανασηκωθεί, άνοιξε τα δυο του χέρια κι έδειξε του Βασιλιά πως ήταν άδεια.

Ο Άρχοντας κατάλαβε. Άφησε το επιτακτικό του ύφος, μαζί με το χρυσοκέντητο λιωμένο μανδύα του που κρεμάστηκε πίσω, αξιοθρήνητος στον κουρέλιασμα του.

Έκανε μερικούς γύρους στο δωμάτιο, ύστερα κάθησε σε μια κουτσή και τρύπια χρυσή πολυθρόνα, και με μια σπρωξιά, στέλνοντας την κορώνα από το αριστερό του αυτί στο δεξί, είπε με απόφαση:

– Πανουργάκο, έλα δω!

Ο αρχικαγκελάριος ίσιασε την πλάτη του και προχώρησε προς το Βασιλιά.

– Αφέντη!.. είπε με καινούρια υπόκλιση.

– Τι προτείνεις; ρώτησε σύντομα ο Βασιλιάς.

Ο αρχικαγκελάριος κοίταξε σιωπηλά την κορώνα του Άρχοντα, όπου γυάλιζαν ανάμεσα στο μάλαμα μερικά μεγάλα πολύτιμα πετράδια.

Ο Βασιλιάς κατάλαβε την έννοια της ματιάς, και τρομαγμένος άρπαξε την κορώνα του με τα δυο του χέρια και τη στήριξε στο κεφάλι του.

– Αχ, όχι! Αυτό όχι! φώναξε νευρικά. Πρότεινε κάτι άλλο.

– Τότε, και αφού δεν επιστρέφουν οι υπασπιστές που έστειλα στα γειτονικά βασίλεια από δω και δέκα μέρες, ας κάνει τον κόπο η Αφεντιά του το Βασιλόπουλο, να πάγει άλλη μια φορά στο Βασιλιά τον εξάδελφο σου...

– Όχι, είπε αποφασιστικά το Βασιλόπουλο, βγαίνοντας από τη γωνιά όπου είχε αποτραβηχθεί με την Ειρηνούλα. Έκανα όρκο να μη ζητιανέψω πια ποτέ.

Ο Βασιλιάς σηκώθηκε μ' έναν πήδο και στάθηκε μπροστά στο γιο του, φοβερίζοντας τον με το γρόθο του.

– Και ποιος είσαι συ, παλιόπαιδο, που κάνεις όρκους κι έχεις και γνώμη; είπε με θυμό.

– Είμαι ο αυριανός Βασιλιάς, αποκρίθηκε ήσυχα ο γιος του, και την αξιοπρέπεια μου τη θέλω.

Ο Αστόχαστος έτριψε το μέτωπο του με λύσσα. Απάντηση δεν έβρισκε να δώσει του αγοριού του, μα έμενε το πρόβλημα άλυτο, που να βρουν φαγί.

– Πανουργάκο! φώναξε στο τέλος απελπισμένα, ή θα βρεις μια λύση ή σου κόβω το κεφάλι!

Ο δυστυχισμένος Πανουργάκος ταραχθήκε πολύ. Άρχισε να τρέμει στα γερά και να κοιτάζει την πόρτα, μετρώντας με το μάτι πόσα βήματα έπρεπε να κάνει για να τη φθάσει.

– Λοιπόν, μια λύση! φώναξε ο Βασιλιάς.

Ο αρχικαγκελάριος έτρεμε ολόκληρος.

– Να... να πάγω εγώ... πρότεινε με σβησμένη φωνή.

– Να πας λοιπόν, μα να τρέξεις! αποκρίθηκε ο Βασιλιάς. Θέλω ευθύς φαγί και κρασί.

Αν δεν πας κι έλθεις σαν αστραπή, σου κόβω το κεφάλι!

Πριν προφθάσει να τελειώσει τη φράση του, ο αρχικαγκελάριος ήταν κιόλα μακριά.

Τρεχάτος είχε βγει ο Πανουργάκος. Μα σα βρέθηκε έξω, στα σκοτεινά και στο κρύο, σταμάτησε.

– Πού θα πάγω, μουρμούρισε. Και πώς; Θέλω δυο μέρες για να φθάσω στου εξαδέλφου Βασιλιά, και ως τότε...

Έμεινε δυο λεπτά σκεπτικός. Ύστερα πήρε την απόφαση του.

– Τι σήμερα, τι αύριο! μουρμούρισε. Θα φύγω που θα φύγω!

Μόνο να τελειώσω πρώτα τις δουλειές μου με το φίλο μου τον Λαγόκαρδο...

Και άρχισε να κατεβαίνει το βουνό.

Εκεί που πήγαινε βιαστικός, άκουσε περπατησιές.

Τον έπιασε τρομάρα.

– Ποιος είναι; ρώτησε φοβισμένα.

– Κανέννας, Εξοχώτατε, εγώ είμαι! αποκρίθηκε μια φωνή πιο φοβισμένη ακόμα από τη δική του.

Ο αρχικαγκελάριος πήρε αμέσως θάρρος.

– Και ποιος είσαι συ; ρώτησε.

– Εγώ... εγώ... ο Κακομοιρίδης, ο σιδεράς, αποκρίθηκε τρεμουλιαστά η φωνή.

– Έλα μπροστά μου, αμέσως! πρόσταξε ο αρχικαγκελάριος.

Και μια σκιά ανθρώπινη, με μεγάλη καμπούρα στον ώμο, παρουσιάστηκε μπροστά του.

Ο αρχικαγκελάριος έπιασε την καμπούρα.

– Μπρε κλέφτη! Τι έχεις μέσα στο σακούλι σου; ρώτησε άγρια.

– Εξοχώτατε... κλέφτης δεν είμαι... Είναι οι κότες μου και το κρασί μου, που τ' αγόρασα και που τα πλήρωσα...

– Ψέματα λες! φώναξε πιο άγρια ο αρχικαγκελάριος. Οι κουρελιάρηδες σαν και σένα δεν τρώνε κότες ούτε πίνουν κρασί! Τα έκλεψες αυτά. Πες μου από πού!

– Δεν τα έκλεψα, να σε χαρώ, Αφέντη μου, τα πλήρωσα! αποκρίθηκε ο Κακομοιρίδης με δάκρυα στη φωνή. Τα πλήρωσα, Αφέντη μου, με τα λεφτά που μάζεψα πουλώντας το κέντημα που έφτιασε η κόρη μου για το θείο του Βασιλιά, τον Άρχοντα του γειτονικού βασιλείου. Ρώτησε τον, Εξοχώτατε, αν δεν τα πλήρωσα! Μου έκανε μάλιστα και δώρο ένα παστίτσιο...

Μα δεν πρόφθασε να τελειώσει. Τέτοια καλή τύχη ο Πανουργάκος δεν την άφησε να φύγει.

Άρπαξε το σακούλι του κατατρομαγμένου Κακομοιρίδη, και με μια κλωτσιά τον έστειλε να δοκιμάσει πόση ώρα χρειάζεται να κατέβει κανείς, κουτρουβαλιστά, από πάνω από ένα ψηλό βουνό, χωρίς να πατήσει το πόδι του χάμω.

Γ'. ΣΤΟ ΦΤΩΧΙΚΟ ΤΗΣ ΚΥΡΑ-ΦΡΟΝΗΣΗΣ

Τρεχάτος ξανανέβηκε στο παλάτι ο Πανουργάκος και μπήκε στο δωμάτιο, όπου Βασιλιάς, Βασίλισσα, Βασιλοπούλες και παρακότες, καθισμένοι όλοι στο γύρο, κοίταζαν, ξεκαρδισμένοι στα γέλια, τα στραβομούτσουνα και τα караγκιοζιλίκια που έκανε ένας τζοτζές κοντός, καμπούρης και στραβοκάνης.

Πλάγι στο παράθυρο στέκουνταν το Βασιλόπουλο που κουβέντιαζε με την Ειρηνούλα, και της έλεγε τις ομορφιές του δάσους που είχε πάγει το απόγευμα.

Οι φωνές των άλλων, σαν μπήκε ο Πανουργάκος, διέκοψαν την κουβέντα τους, και τα δυο αδέρφια γύρισαν ξαφνισμένα.

Ο αρχικαγκελάριος άνοιξε με υπερηφάνεια το σακούλι του, και από μέσα έβγαλε δυο κότες ψημένες, τρεις μπουτίλιες κρασί, ένα μεγάλο παστίσιο, κι ένα καλάθι κατακόκκινες φράουλες.

– Τα έφερα, Αφέντη μου, από τον Άρχοντα εξαδέλφο σου, αποκρίθηκε στα ρωτήματα του Βασιλιά.

– Γεια σου, καλέ μου Πανουργάκο! είπε ο Αστόχαστος. Αύριο θύμισε μου να σου δώσω το Διαμαντοστόλιστο Μεγαλόσταυρο της Αχαλίνωτου Αφοσιώσεως, γιατί σου αξίζει.

– Δεν έχει πια κανένα παράσημο στο σεντούκι, είπε με δισταγμό ο αρχικαγκελάριος.

– Δεν έχει;... Χμ... Δεν πειράζει, σου δίνω το δίπλωμα του.

Ο Πανουργάκος έριξε πάλι μια ματιά στα πετράδια της κορώνας, σούφρωσε τα χείλια του κι ετοιμάζονταν ν' απαντήσει.

Μα το Βασιλόπουλο τον πρόλαβε και είπε του πατέρα του:

– Βασιλιά μου και πατέρα μου, ο άνθρωπος αυτός λέγει ψέματα. Βέβαια δεν πήγε στον Άρχοντα εξαδέλφου μας. Πότε πρόφθασε κιόλα; Χρειάζεται δυο μέρες να πάγει και άλλες τόσες να γυρίσει. Ρώτησε τον πού βρήκε αυτά τα φαγιά, και, ώσπου να το μάθεις, να μη φάγει κανείς τίποτα! πρόσθεσε πιάνοντας το χέρι της Ζήλιως, την ώρα που ετοιμάζονταν να βουτήξει το δάχτυλο της στο παστίσιο.

Ο Βασιλιάς κοντοστάθηκε.

– Αλήθεια; Θέλεις δυο μέρες να πας στον Άρχοντα εξαδέλφου μου; ρώτησε τον Πανουργάκο.

Αυτός τα έχασε, άρχισε κάτι εξηγήσεις, μπερδεύτηκε και σταμάτησε.

– Πατέρα, είπε το Βασιλόπουλο, τα φαγιά αυτά είναι κλεμμένα. Και σου ζητώ σα χάρη να υποχρεώσεις αυτόν να τα γυρίσει εκεί που τα πήρε.

Ο Βασιλιάς έσπρωξε νευρικά την κορώνα ως πίσω κι έτριψε το μέτωπο του με το χτένι του χεριού του. Η ιδέα να χάσει το φαγί του δεν του ήρχονταν καθόλου.

– Μα πού ξέρεις εσύ πόσον καιρό χρειάζεται κανείς να πάγει στο βασίλειο του εξαδέλφου μας; ρώτησε στενοχωρημένος.

– Μ' έστειλες εκεί μια φορά, για να ζητήσω φλουριά. Το ξέχασες, πατέρα; Εγώ το θυμούμαι! αποκρίθηκε το Βασιλόπουλο. Έκανα δυο μέρες να πάγω, και άλλες δυο να γυρίσω. Και τέσσερεις μέρες περίμενα εκεί, ώσπου να δω τον Άρχοντα του τόπου. Γιατί ο εξαδέλφος Βασιλιάς δε δέχεται ζητιάνους, παρά μόνο σαν του έλθει το κέφι.

Το υπερήφανο ύφος του γιου του άρχισε να θυμώνει το Βασιλιά.

– Εσύ πήγες πεζή. Ο Πανουργάκος θα πήρε άλογο, είπε απότομα.

– Δρόμος δεν υπάρχει, και από τους βράχους άλογο δεν περνά.

Μα κι αν είχε δρόμο, πάλι δε θα πρόφθαινε.

– Με σκότισες! φώναξε ο Βασιλιάς. Επιτέλους πες πως πέταξε και μη με ζαλίζεις πια, ειδημή σε χώνω στη φυλακή και ας πα να 'σαι ο αυριανός Βασιλιάς.

Και κάθησε στο φαγί, χωρίς να χάσει καιρό, μαζί με τις γυναίκες, τον Πανουργάκο και τον Τζοτζέ, που από τη χαρά του έκανε μια τούμπα, κουδουνίζοντας τα κυπριά της παρδαλής του φορεσιάς.

Το Βασιλόπουλο άρπαξε το χέρι της Ειρηνούλας.

– Έλα μαζί μου, είπε, θα σκάσω εδώ μέσα!

Βγήκαν έξω μαζί, και σιωπηλά, με δυσκολία, σκοντάφτοντας στα σκοτεινά, κατέβηκαν το βουνό.

Στον κάμπο σταμάτησε η Ειρηνούλα.

– Πού πάμε; ρώτησε.

– Όπου και αν είναι, μα μακριά, μακριά από αυτό το βασίλειο, όπου γίνονται τέτοια πράγματα!

– Θέλεις να εκπατριστείς;

– Ναι! ναι! ναι! Να φύγω από τον καταραμένο τούτον τόπο και να τον ξεχάσω!

Η Ειρηνούλα δεν αποκρίθηκε.

Η καρδιά της μάτωνε που άφηνε τον τόπο όπου είχε γεννηθεί και μεγαλώσει. Τη φτώχεια του, την ερημιά του και την κακοριζικιά του ακόμα, όλα τ' αγαπούσε, γιατί ήταν τόπος της.

Σιωπηλά ακολούθησε τον αδελφό της.

Και πήγαιναν ώρες και άλλες ώρες μες στα λιθάκια και μες τα χαμόκλαδα.

Μα ήταν αμάθητη από τέτοιους δρόμους. Τα πόδια της που μόλις σκεπάζονταν από τα σχισμένα μεταξωτά της παπουτσάκια, είχαν πληγιάσει. Η παλιά χρυσοϋφασμένη πλουμιστή φούστα της, κρέμουνταν κουρελιασμένη από τ' αγκάθια όπου σκάλωσε περνώντας.

Γύρισε και κοίταξε τον αδελφό της.

Με τα χείλια σφιγμένα και το κεφάλι ψηλά πήγαινε το Βασιλόπουλο, αδιαφορώντας για τον πόνο και την κούραση. Και το νυχτερινό αεράκι χάιδευε το μέτωπο του, παίζοντας μες στα καστανά μαλλιά του που έπεφταν σγουρά και πλούσια ως την κεντημένη του τραχηλιά.

Της φάνηκε τόσο όμορφος, που τον φίλησε.

– Ναι! Θα έλθω μαζί σου, όπου κι αν πας! του είπε.

Και με καινούριο θάρρος ξαναπήρε το δρόμο της πλάγι του.

Σε λίγο όμως η κούραση τη νίκησε. Κάθησε στην άκρη του δρόμου και ακούμπησε το κεφάλι της στα διπλωμένα της γόνατα.

– Δεν μπορώ πια! μουρμούρισε.

– Ξεκουράσου λίγο, αποκρίθηκε το Βασιλόπουλο, και φεύγομε πάλι.

Και σκαρφαλώνοντας σ' έναν ψηλό βράχο, κοίταξε γύρω του.

Μακριά, μέσα από κάτι δέντρα, του φάνηκε πως έλαμπε ένα φως.

Κατέβηκε βιαστικά από το βράχο κι έτρεξε στην αδελφή του.

– Σήκω, Ειρηνούλα, είδα φως! της φώναξε. Έλα! Θα είναι κανένα σπίτι, και ίσως μας ανοίξουν και μας φιλοξενήσουν.

Και πήραν πάλι το δρόμο τους κατά το μέρος όπου φαίνονταν το φως, κι έφθασαν μπροστά σ' ένα μικρό-μικρό κάτασπρο σπιτάκι.

Το Βασιλόπουλο χτύπησε την πόρτα.

– Ποιος είναι; ρώτησε από μέσα μια γυναικεία φωνή.

– Άνοιξε μας, παρακάλεσε το Βασιλόπουλο. Η αδελφή μου κι εγώ ζητούμε φιλοξενία, να ζεσταθούμε και να ξεκουραστούμε λίγο.

Η πόρτα άνοιξε, και μια γριούλα με μελίχιο πρόσωπο και κάτασπρα μαλλιά, τους έκανε νόημα να μπουν.

– Καλώς ορίσατε στο φτωχικό της κυρα-Φρόνησης, είπε. Καθήστε, παιδιά μου, να ξεκουραστείτε.

Ξαπλωμένο σ' ένα σοφά, κοιμούσαν ένα κορίτσι. Η γριά το κούνησε λαφριά.

– Ξύπνα, κόρη μου, μας ήλθαν μουσαφίρηδες. Σήκω να ζεστάνεις λίγο γάλα και να φέρεις μερικά παξιμάδια.

Σηκώθηκε η κόρη και άναψε φωτιά και ζέστανε το γάλα. Ύστερα το έχυσε σε δυο κουπάκια και χαμογελώντας τα έβαλε στο τραπέζι, μαζί μ' ένα πιάτο παξιμάδια, μπροστά στα πεινασμένα αδέλφια.

Μα δεν πρόφθασε η Ειρηνούλα να φάγει, και αποκοιμήθηκε στην καρέγλα της.

Οι δυο γυναίκες την πήραν και την ξάπλωσαν στο σοφά.

– Κοιμήσου και συ, αρχοντόπουλο μου, είπε η γριά, και αύριο πάλι εξακολουθείς το δρόμο σου. Πας μακριά;

– Ναι, αποκρίθηκε το Βασιλόπουλο, πάγω πολύ μακριά.

– Κρίμα! είπε συλλογισμένη η γριά.

Και αναστενάζοντας χάιδεψε το σγουρό κεφάλι του αγοριού.

– Κρίμα; Γιατί; ρώτησε ξαφνισμένο το Βασιλόπουλο.

Μα η γριά χαμογέλασε μόνο.

– Καληνύχτα, παιδί μου, κοιμήσου ήσυχα, είναι αργά, του είπε.

Και με την κόρη της πήγε στο πλαγινό καμαράκι κι έκλεισε την πόρτα.

Το Βασιλόπουλο ξαπλώθηκε στο χαλί εμπρός στο τζάκι και προσπάθησε να κοιμηθεί. Αλλά με όλη του την κούραση, ύπνο δεν έβρισκε. Ο λόγος της γριάς κουδούνιζε μέσα στο μυαλό του, πότε δυνατά και δυσάρεστα, πότε μισοσβησμένα και σα να έρχονταν από πολύ μακριά.

– Κρίμα!.. Κρίμα!.. Κρίμα!..

Γιατί κρίμα; Τι εννοούσε η γριά;

Και με τη συλλογή αυτή, επιτέλους αποκοιμήθηκε.

Ο ήλιος πλημμύριζε την κάμαρα όταν ξύπνησε το πρωί. Σηκώθηκε, έτρεξε στο σοφά όπου, αν και ξυπνητή, ήταν ακόμα ξαπλωμένη η Ειρηνούλα.

– Σε περίμενα, του είπε, έλα να βγούμε. Είναι τόσο όμορφα έξω!

Στο περιβολάκι η κυρα-Φρόνηση άπλωνε τα ρούχα της μπουγάδας, ενόσω η κόρη της, καθισμένη σ' ένα σκαμνί, άρμεγε την αγελάδα.

Και οι δυο χαμογέλασαν σαν είδαν τ' αδέλφια.

– Γνώση, κόρη μου, δώσε στα παιδιά να πιουν από το γάλα που αρμέγεις, πριν κρυώσει, είπε η γριά. Καθήστε, αρχοντόπουλα μου. Θα κάνει καλόν καιρό για το ταξίδι σας.

Το Βασιλόπουλο θυμήθηκε το λόγο που του είχε πει την παραμονή.

– Μάνα, της είπε, γιατί βρίσκεις κρίμα που φεύγω μακριά;

Μα η γριά είχε δουλειές στο σπίτι.

– Δεν έχω καιρό, αρχοντόπουλο μου, είπε. Η Γνώση θα σου αποκριθεί. Αγκαλά εκείνη τα ξέρει ολ' αυτά καλύτερα και από μένα.

Και πήγε στο μαγειριό της να ετοιμάσει το φαγί.

– Πες μου εσύ, Γνώση, είπε πάλι το Βασιλόπουλο, γιατί λέγει η μάνα σου πως είναι κρίμα να φύγω μακριά;

Η κόρη δίστασε. Ύστερα είπε δειλά:

– Γιατί ο γιος του Βασιλιά δεν πρέπει ν' αφήνει τον τόπο του.

Το Βασιλόπουλο ξαφνίστηκε.

– Πώς το ξέρεις ποιος είμαι; ρώτησε.

– Σε ξέρει η μάνα μου. Μια φορά καθόμαστε κι εμείς στο παλάτι.

Μα πέρασαν πολλά χρόνια από τότε.

– Και γιατί φύγατε;

– Γιατί άλλες παρακόρες πήραν τη θέση της μητέρας μου και δεν μπορούσαμε πια να μείνουμε. Φύγαμε από το παλάτι και καθήσαμε σ' ένα σπιτάκι στη χώρα, στο ρίζωμα του βουνού. Μα οι καινούριες παρακόρες μας έδιωξαν και από κει, και φύγαμε και πήγαμε πιο

μακριά, και ακόμα πιο μακριά, και στο τέλος ήλθαμε δω, στην άκρη του βασιλείου, όπου δε μας βλέπει κανείς, ούτε μας σχετίζεται άνθρωπος. Και ζούμε, ολομόναχες, στη μοναξιά της εξοχής που άλλοτε ήταν κατάφυτη και κατοικημένη, μα που τώρα είναι όλο πέτρες κι ερημιά.

– Κι εμείς να έλθομε δω! είπε η Ειρηνούλα. Είναι τόσο ήσυχα και όμορφα!

– Δεν μπορείτε σεις, είπε η Γνώση.

– Γιατί; ρώτησε το Βασιλόπουλο.

– Γιατί πρέπει να μείνεις ανάμεσα στο λαό σου.

– Αχ, δεν μπορώ! αναφώνησε το Βασιλόπουλο. Δεν ξέρεις τι είναι ο λαός μου, το παλάτι, όλος ο τόπος...

– Διόρθωσε τον, αποκρίθηκε η κόρη.

– Εγώ; Πώς; Μα είμαι ακόμα παιδί, δεν ξέρω τίποτα, δεν έμαθα τίποτα, δεν είμαι τίποτα.

Η κόρη τον κοίταξε συλλογισμένη.

– Γιατί θέλησες να φύγεις; ρώτησε.

– Γιατί πονούσα πολύ μέσα στην κακοήθεια και στην αταξία του παλατιού.

– Λοιπόν θα πει πως έχεις μέσα σου κάτι, που αξίζει πότε από κείνα που δεν έμαθες.

– Τι έχω;

– Έχεις φιλοτιμία και αξιοπρέπεια.

Το Βασιλόπουλο συλλογίστηκε λίγο. Ύστερα ρώτησε:

– Και τι μου χρησιμεύουν αυτά;

– Χρησιμεύουν να βρεις μέσα σου τη δύναμη και τη θέληση να ξαναφτιάσεις το έθνος σου.

– Μα πώς! Πώς!

– Ξέρω κι εγώ τι να σου πω; Εγώ να ήμουν στη θέση σου, θα πήγαινα πίσω και θα γύριζα σ' όλο το βασίλειο. Μη μείνεις κλεισμένος στο παλάτι, παρά μίλησε με το λαό σου, γνώρισε τον, ζήσε κοντά του και μάθε την αιτία του κακού. Ζήσε και στη φύση, άκουσε τι θα σου πουν τα πουλιά και τα δέντρα και τα λουλούδια και τα έντομα. Να ήξερες εκεί πόσες αλήθειες μαθαίνει κανείς, πόσα παραδείγματα βρίσκει!.. Και οπότεν θελήσεις, έλα πάλι να μας βρεις.

Το Βασιλόπουλο έμεινε συλλογισμένο πολλήν ώρα.

Ύστερα είπε:

– Θα πάγω πίσω, Γνώση, και θα γυρίσω σε όλο το βασίλειο.

Ευχαριστώ.

Θέλησε να την αποχαιρετήσει, μα η κόρη τον εσταμάτησε.

– Δε θες να σταθείς ακόμα λίγο; ρώτησε. Είσαι κατακουρελιασμένος και συ και η αδελφή σου. Έχω κάτι να χαρίσω της Βασιλοπούλας που θα της χρησιμεύσει πολύ.

Έβγαλε από την τσέπη της μια θήκη με βελόνες κι ένα κουβάρι κλωστή, και της τα έδωσε.

– Βλέπεις, είπε, δεν είναι μεγάλο δώρο, ούτε ακριβό. Είναι όμως πολύτιμο.

Η Ειρηνούλα κοίταζε την κλωστή και τις βελόνες χωρίς να καταλαβαίνει.

– Τι είναι αυτά; ρώτησε.

– Πώς; Δε ράβεις; ρώτησε η Γνώση.

– Όχι, ούτε είδα ποτέ άλλον να ράβει.

– Θέλεις να μάθεις; Έλα να σου δείξω.

Κάθησε η Γνώση στο κατώφλι του σπιτιού πήρε τη σχισμένη τραχηλιά της Ειρηνούλας κι έραψε τις τρύπες.

Η Ειρηνούλα κοίταζε με θαυμασμό και απορία.

– Δωσ' μου να δοκιμάσω κι εγώ! παρακάλεσε.

Πήρε τη βελόνα κι έραψε το φόρεμα της, ύστερα τα μεταξωτά της παπουτσάκια, και τα χρυσά κορδόνια που έδεναν τα πέδιλα του αδελφού της και που ήταν όλο κόμποι, ύστερα την παλιωμένη του τραχηλιά και τα σχισμένα ρούχα του.

Τόσο ωραία τα έραψε, που, αφού τελείωσε, της φάνηκαν όλα σαν καινούρια.

– Τι διασκεδαστικό που είναι! είπε μ' ενθουσιασμό. Εσύ, Γνώση, ράβεις πολύ;

– Ράβω σαν τελειώσω τις δουλειές μου.

– Κάνεις και άλλες δουλειές; Πες μου, τι;

– Όλες τις δουλειές του σπιτιού. Συγυρίζω, πλένω, μαγειρεύω, ζυμώνω, σκάβω το περιβόλι...

– Μπα! διέκοψε η Ειρηνούλα. Εγώ δεν κάνω τίποτα και βαριούμαι φοβερά! Να, σήμερα το πρωί, ώσπου να ξυπνήσει ο αδελφός μου, περνούσα και ξαναπερνούσα το χέρι μου μες στις αχτίδες του ήλιου και κοίταζα τα σκονάκια που χοροπηδούσαν, έτσι, για να περνά η ώρα. Δεν ξέρω πώς να σκοτώσω τις ατέλειωτες ώρες της ημέρας!

Η Γνώση γέλασε.

– Θες να τις σκοτώσεις ή να τις μεταχειριστείς; ρώτησε.

– Το ίδιο δεν κάνει;

– Όχι! Η ώρα πάντα περνά. Μ' αν κάνεις περιττά πράγματα, τη σκορπάς· ενώ αν κάνεις δουλειές με σκοπό, τη μεταχειρίζεσαι.

– Δεν το συλλογίστηκα αυτό ποτέ, είπε συλλογισμένο το Βασιλόπουλο.

Και μένα η ώρα μου φαίνεται ατέλειωτη!

– Και όμως η ώρα είναι πολύτιμη, αποκρίθηκε η Γνώση. Σε τι καταγίνεσαι όλη μέρα;

– Σε τίποτα! Σε τι μπορώ να καταγίνω; Ο καθένας ζει και καταγίνεται για τον εαυτό του, κι εγώ δεν έχω ανάγκη από τίποτα.

– Μα ο τόπος σου έχει ανάγκη από σένα.

– Μπα! Ο καθένας φροντίζει για τον εαυτό του και κουτσοζεί.

– Καλά το είπες, πως κουτσοζεί, αποκρίθηκε λυπημένη η Γνώση.

Και ο τόπος σου κουτσοζεί. Το καταδέχεσαι όμως;

– Τι να του κάνω;

– Αν ο καθένας σκέπτονταν λιγότερο το άτομο του και δούλευε περισσότερο για το γενικό καλό, θα έβλεπε μια μέρα πως πάλι για τον εαυτό του δούλεψε, και πως αντί να κουτσοζεί, κατάφερε να καλοζεί.

– Δεν καταλαβαίνω, μουρμούρισε το Βασιλόπουλο.

Η Γνώση γέλασε.

– Σε σκότισα; είπε. Μ' αν πας πίσω στο λαό σου, και ζήσεις ανάμεσα του, και μιλήσεις μαζί του, και ακούσεις τα όσα έχει να σου πει, θα εννοήσεις τότε καλύτερα.

– Θα πάγω! είπε σοβαρά το Βασιλόπουλο.

Τα δυο αδέρφια μπήκαν στο μαγειριό ν' αποχαιρετήσουν την κυρα-Φρόνηση, και τη βρήκαν που κοκκίνιζε κρέας στο χαρανί.

– Πώς; Δε θα μείνετε να γευθείτε το γιαχνί μου; ρώτησε η γριά.

– Σ' ευχαριστούμε, όχι, είπε το Βασιλόπουλο. Βιάζομαι να πάγω πίσω.

Η γριά έκοψε ένα μεγάλο κομμάτι ψωμί για τον καθένα και το έχωσε στην τσέπη τους.

– Ο δρόμος είναι μακρύς, είπε. Στο καλό, παιδιά μου. Αποχαιρέτησαν τη Γνώση, και τ' αδέρφια πήραν πάλι το δρόμο του παλατιού.

Κάθε λίγο γύριζε η Ειρηνούλα να δει το ανοιχτόκαρδο άσπρο σπιτάκι που ξεχώριζε ανάμεσα στα πράσινα δέντρα. Και όταν χάθηκε από τα μάτια της, αναστέναξε βαριά και κοίταξε τον αδελφό της που πήγαινε ίσια μπροστά του, με σταθερό βήμα και με το μέτωπο ψηλά.

Δ'. ΣΤΟ ΓΥΡΙΣΜΟ

Πολλές ώρες περπατούσαν στον ξερό απέραντο κάμπο. Στο τέλος έφθασαν σ' ένα ερειπωμένο χωριουδάκι, όπου μόλις δυο-τρία σπίτια στέκονταν ακόμα όρθια. Σταμάτησαν στο πρώτο και χτύπησαν την πόρτα. Τους άνοιξε ένας μεσόκοπος άνθρωπος, με κατσουφιασμένο πρόσωπο και βρώμικα ρούχα.

– Τι θέλετε; ρώτησε απότομα.

– Να καθήσομε λιγάκι. Είμαστε κουρασμένοι, αποκρίθηκε το Βασιλόπουλο.

– Δεν είναι δω ξενοδοχείο, είπε ο άνθρωπος. Κι έκλεισε την πόρτα.

Τ' αδέρφια κάθησαν στο πεζούλι κι έβγαλαν να φάγουν το ψωμί τους.

Σε λίγο άκουσαν το παράθυρο που άνοιγε με προσοχή. Γύρισαν και είδαν τον ίδιο άνθρωπο.

– Τι μου καθήσατε κει, στο κατώφλι μου; είπε απότομα.

– Σ' ενοχλούμε; ρώτησε το Βασιλόπουλο χωρίς να σηκωθεί.

– Βέβαια μ' ενοχλείτε! Τραβάτε το δρόμο σας! αποκρίθηκε ο άνθρωπος. Δε μ' αρέσουν οι ζητιάνοι.

– Δε σου ζητούμε τίποτα, είπε ήσυχα το Βασιλόπουλο.

Ο άνθρωπος θύμωσε.

– Το κατώφλι είναι δικό μου! φώναξε. Γκρεμιστείτε από δω, ειδημή σας πιάνω με το ξύλο!

Τα δυο αδέρφια σηκώθηκαν και πήγαν παρακάτω. Μα ο ανοιξιάτικος ήλιος ήταν ζεστός, και, για να βρουν δροσιά, πήγαν στο πίσω μέρος του σπιτιού, όπου, ανάμεσα σε κάτι χαλάσματα, ξαπλώθηκαν σε σκιερή γωνιά και αποκοιμήθηκαν.

Λαφρύς κρότος ξύπνησε το Βασιλόπουλο. Του φάνηκε σα ν' άκουσε ομιλίες.

Σηκώθηκε με προσοχή, κοίταξε ανάμεσα από τις πέτρες, χωρίς να φανεί, και είδε τον ίδιο αφιλόξενο άνθρωπο, που από το παράθυρο, στο πίσω μέρος του σπιτιού, μιλούσε σιγά μ' ένα παιδί φορτωμένο μια σακούλα.

– Σε είδε κανένας; ρώτησε χαμηλόφωνα ο άνθρωπος.

– Όχι βέβαια! Κουτός είμαι 'γω για να με πιάσουν; αποκρίθηκε το παιδί. Μα ξεφόρτωσε με τώρα, το σακούλι είναι βαρύ!

– Τι έχει μέσα! ρώτησε ο άνθρωπος σκύβοντας να το πιάσει.

– Μια στάμνα κρασί, τρία μήλα, ένα παπούτσι, δυο πίτες και μια σκούφια.

– Όλα αυτά τα βρήκες μαζί;

– Όχι. Ο Ταλαιπωράκης ήταν σπίτι του. Πήρα το κρασί και τα μήλα που δροσίζονταν στο παράθυρο και το 'βαλα στα πόδια. Τ' άλλα είναι από το Δυστυχόπουλο. Έλειπε στη χώρα όπου πήγε μάρτυρας στη δίκη του Κακομοιρίδη, κι έτσι με την ησυχία μου συγύρισα το σπίτι του, και το παιδί γέλασε. Μα δεν είδες το καλύτερο, εξακολούθησε βγάζοντας από την τσέπη του ένα ασημένιο ωρολόγι. Αυτό το πήρα χθες βράδυ από την τσέπη του Κακομοιρίδη. Δεν είναι ωραίο;

– Μπα; Και πού τον είδες τον Κακομοιρίδη;

– Αμέ, ήμουν εκεί την ώρα που ο παλατιανός με την αλυσίδα τον γκρέμισε από το βουνό για να του πάρει το σακούλι του. Τότε κατρακύλησα κι εγώ ως κάτω, τον βρήκα αναίσθητο, σκάλισα τις τσέπες του και πήρα τ' ωρολόγι και δυο ασημένια τάληρα. Δε μου λες μπράβο;

– Έλα μέσα, είπε χαρούμενος ο άνθρωπος. Δωσ' μου τα τάληρα και θα πάρεις ένα μεγάλο μπράβο. Σου αξίζει!

Το παράθυρο έκλεισε και το παιδί χάθηκε πίσω από το σπίτι.

Το Βασιλόπουλο ξύπνησε την αδελφή του. Το πρόσωπο του ήταν σκοτισμένο.

- Έλα, είπε, πρέπει και από δω να φύγουμε. Η Ειρηνούλα σηκώθηκε και τον ακολούθησε.
- Ποιος μας διώχνει πάλι; ρώτησε.
- Ειρηνούλα, είπε με σουφρωμένα φρύδια το Βασιλόπουλο, ξέρεις γιατί δε μας ήθελε πριν στο κατώφλι του αυτός ο άνθρωπος;
- Όχι!
- Γιατί είναι κλεφταποδόχος, και φοβούνται μη δούμε το παιδί του που του κουβαλούσε τα κλεμμένα πράγματα. Και ξέρεις τι ήταν το φαγί που έφερε ο Πανουργάκος χθες βράδυ στο παλάτι; Το είχε κλέψει από κάποιο δυστυχισμένον Κακομοιρίδη, και τον γκρέμισε ύστερα από πάνω από το βουνό, για να μη μιλήσει. Να τι γίνεται στο βασίλειο μας!
- Παναγία μου! μουρμούρισε η Ειρηνούλα με δάκρυα στα μάτια.
- Πέρασαν από μια μικρή χώρα, με δρόμους στραβούς και βρώμικους και σπίτια μισορημαγμένα.
- Πάνω από μια πόρτα παρατήρησαν κάτι μαύρα γράμματα. Μα δεν ήξεραν να τα διαβάσουν.
- Ας χτυπήσουμε να ρωτήσουμε τι είναι δω, είπε το Βασιλόπουλο.
- Χτύπησαν την πόρτα και τους άνοιξε ένας άνθρωπος χλωμός και αδύνατος, που βαστούσε ένα βιβλίο στο χέρι.
- Τι θέλετε, παιδιά μου; ρώτησε με καλοσύνη.
- Θέλομε να μάθουμε τι είναι τούτο το σπίτι, απολογήθηκε το Βασιλόπουλο.
- Τούτο το σπίτι; Μα το γράφει απ' έξω, παιδιά μου! είπε με απορία ο άνθρωπος δείχνοντας τα μαύρα γράμματα πάνω από την πόρτα.
- Δεν ξέρομε να διαβάσουμε, είπε ντροπιασμένα η Ειρηνούλα.
- Α...; έκανε ο άνθρωπος. Ωστόσο, σε όλο το βασίλειο είναι τα ίδια χάλια, και κανένας νέος δεν ξέρει πια να διαβάσει.
- Και τους εξήγησε πως απ' έξω έγραφε:
«Σχολείο του Κράτους»
- Σχολείο! αναφώνησε με χαρά το Βασιλόπουλο. Ποτέ μου δεν είδα σχολείο, και ήθελα τόσο να ξέρω πώς είναι! Μα πού είναι τα παιδιά;
- Ο άνθρωπος έξιψε το αυτί του, κοντοστάθηκε, και στο τέλος είπε:
– Λείπουν αυτή την ώρα.
- Και τι ώρα θα γυρίσουν για το μάθημα; Θα ήθελα να τα δω, είπε το Βασιλόπουλο.
- Μα... δεν κάνουν μάθημα... αποκρίθηκε διστακτικά ο άνθρωπος.
- Και βλέποντας την απορία στα μάτια του αγοριού:
– Ε, ναι! δεν τους κάνω μάθημα! Ξέσπασε και του είπε με πίκρα. Σα να είναι κι εύκολο να κάνει κανείς εκείνο που πρέπει σε τούτο τον τόπο! Μ' έβαλε το Κράτος δάσκαλο, και μου παραδίνει τα παιδιά του να τους μάθω γράμματα. Μα ξεχνά να με πληρώσει, ξεχνά πως έχω ανάγκες κι εγώ, πως πρέπει και να φάγω και να ντυθώ! Έρχονται τα παιδιά, μα δεν τους κάνω μάθημα. Τα βάζω στο περιβόλι να σκάβουν, για να βγάλω το ψωμί μου, και τα στέλνω στο δάσος να μου μαζέψουν πότε φράουλες, πότε κούμαρα ή άλλα φρούτα της εποχής. Είμαι άνθρωπος κι εγώ! Κι εγώ πρέπει να ζήσω!
- Τα έλεγε αυτά ο δάσκαλος με παράπονο, και βούρκωναν τα μάτια του.
- Το Βασιλόπουλο τον κοίταζε συλλογισμένο. Το πρόσωπο του ήταν σοβαρό.
- Και ποιος σε υποχρεώνει να μείνεις δάσκαλος; ρώτησε.
- Αμ' αλλιώς θα πεθάνω από το κρύο. Εδώ τουλάχιστον έχω σπίτι!
- Το σπίτι λοιπόν το δέχεσαι, είπε το Βασιλόπουλο με αναμμένα μάτια, μα το χρέος σου δεν το κάνεις!
- Ο δάσκαλος χαμογέλασε.

– Σα να είναι κι εύκολο! είπε σιγανά. Είσαι παιδί! Δεν ξέρεις τι θα πει ζωή, και το νομίζεις απλό κι εύκολο να κάνεις το χρέος σου, όταν είναι να δουλεύεις χωρίς απολαβή, για ξένο όφελος! Μα για να κάνεις το καθήκον σου, παιδί μου, χρειάζεται κάποτε ηρωική αυτοθυσία. Και όλοι δεν είναι ήρωες στον κόσμο.

Βγήκε έξω το Βασιλόπουλο, χωρίς ν' αποκριθεί.

Σκέψεις και άλλες σκέψεις σκουντουφλιούνταν στο μυαλό του.

Του φαίνονταν πως αντίκριζε καινούριους κόσμους.

Κάμποσην ώρα πήγαινε σιωπηλά, βαστώντας το χέρι της αδελφής του.

– Η αυτοθυσία! μουρμούρισε. Το άκουσες, Ειρηνούλα; Χρειάζεται, λέει, ηρωική αυτοθυσία, και όλοι οι άνθρωποι δεν είναι ήρωες... Θυμάσαι τα λόγια της Γνώσης, πως δουλεύοντας για το γενικό καλό ωφελούμε τον εαυτό μας στο τέλος; Φοβούμαι πως στον τόπο μας κανένας δεν το έμαθε αυτό. Ο καθένας μας γυρεύει μόνο το δικό του το συμφέρον ή τουλάχιστον τη δική του ησυχία...

– Γιατί το λες αυτό, αδελφέ μου;

– Γιατί και μεις ίδιοι είμαστε. Ούτε συ ούτε εγώ ούτε κανένας μας δεν εκάναμε ποτέ τίποτα για το γενικό καλό... Ναι, Ειρηνούλα, γι' αυτό καταστράφηκε το Κράτος...

Εξακολούθησαν τ' αδέρφια το δρόμο τους χωρίς να μιλήσουν πια, χαμένα στις σκέψεις τους.

Έφθασαν σε άλλο χωριό, φτωχό και ρημαγμένο σαν το πρώτο.

Σ' ένα περιβολάκι απεριποίητο και ακαλλιέργητο, κάθονταν, πλάγι σε μια μισοξεραμένη δράνα, ένα γεροντάκι φτωχοντυμένο, που ρέμβαζε παίζοντας το κομπολόγι του.

– Όρες καλές, είπε καθώς πέρασαν κοντά του τα δυο αδέρφια.

– Καλησπέρα, παππού, αποκρίθηκε το Βασιλόπουλο. Μας αφήνεις να καθήσομε στο περιβολάκι σου κοντά σου, να ξεκουραστούμε;

– Και δεν μπαίνετε, παιδιά μου, να μου πείτε δυο λόγια και μένα, του γερο-Φτωχούλη, να ξεχάσω κι εγώ τα βάσανα μου; αποκρίθηκε ο γέρος.

Μπήκαν στο κηπαράκι και κάθησαν στον μπάγκο πλάγι του.

– Μου κακοφαίνεται μόνο που δε μου βρίσκεται τίποτα να σας φιλέψω, είπε ο γέρος. Μα μου κλέψανε το μόνο πράμα που είχα δα κι εγώ, λίγα δροσερά σμέουρα, που ήταν το καμάρι μου! Και για πού είσθε, αρχοντόπουλα;

– Για τη χώρα, αποκρίθηκε η Ειρηνούλα.

– Μπα; Μακριά πάτε. Και τι θα κάνετε στη χώρα;

– Πάμε να βρούμε δουλειά, είπε το Βασιλόπουλο. Ο γέρος χαμογέλασε:

– Του κάκου κάνετε τον κόπο, παιδιά μου. Δε βρίσκεται πια δουλειά στη χώρα.

– Γιατί;

– Γιατί κανένας δεν είναι τόσο κουτός, να δουλεύει για να βγάλει το ψωμί που θα του φάγει ο γείτονας.

Κι έδειξε γύρω του τ' αγκάθια και τ' αγριόχορτα που σκέπαζαν τη γη.

– Όλος ο τόπος έτσι προκόβει, σαν το περιβολάκι μου, εξακολούθησε. Μια φορά ήταν χαρά Θεού τούτη η γωνίτσα. Μα ποιος την αναγνωρίζει πια; Έφυγε το αγόρι μου, έμεινα μονάχος και βαρέθηκα να δουλεύω για άλλους.

– Γιατί έφυγε το αγόρι σου; ρώτησε το Βασιλόπουλο.

– Αμέ τι να κάνει εδώ; Μαζί καλλιεργούσαμε τα χωράφια μας, που πήγαιναν ως πέρα κει, και πουλούσαμε τα γεννήματα σε όλα τα γειτονικά μέρη. Βγάζαμε και πορτοκάλια, μήλα, σταφύλια. Όλα τα τροφαντά χόρτα και οπωρικά εδώ πρώτοβγαίνουν. Το παλάτι από δω φρόντιζε ό,τι καλό ήθελε. Μ' άλλαξαν τα πράγματα, πέθανε ο καλός μας Βασιλιάς και ο γιος του κοιμάται. Γι' αυτό πάμε κατά διαβόλου.

– Γιατί λες πως κοιμάται; ρώτησε η Ειρηνούλα κατακόκκινη και με βουρκωμένα μάτια.

– Δεν κοιμάται δηλαδή, μα το ίδιο κάνει, αφού όλο χορούς και ξεφαντώματα ήξερε να διατάζει, και από δουλειά δε νοιάστηκε τίποτα, ώσπου έφαγε ό,τι είχε και δεν είχε...

– Αυτό δε μας λέγει γιατί έφυγε ο γιος σου, διέκοψε το Βασιλόπουλο, που δεν ήθελε ν' ακούσει περισσότερα για τον πατέρα του.

– Πώς δε μας λέγει; Τότε, στον καλό καιρό, σα ζούσε ο Συνετός Α', πλήρωνε το παλάτι ό,τι έπαιρνε. Και πλήρωνε καλά. Ύστερα, δεν πλήρωνε πια, μα έπαιρνε πάντα. Βιαστικά και γρήγορα λοιπόν, κόβαμε και στέλναμε έξω στα ξένα ό,τι τροφαντό βρίσκονταν στον τόπο, για να βγάξομε τουλάχιστον μερικά λεφτά. Μα οι δρόμοι ρήμαξαν, κανένας δεν τους φρόντιζε, τ' αμάξια μας σπούσαν στα χαντάκια. Σε λίγο ούτε τα ζώα δεν μπορούσαν πια να περάσουν. Σαπίζανε τα σιτάρια μας στις αποθήκες, ή μας τα έτρωγε απλήρωτα το παλάτι. Φτώχεια και δυστυχία έπεσε στον τόπο, το εμπόριο καταστράφηκε, οι αποθήκες γκρέμισαν, φύγανε τα παλικάρια, οι καλύτεροι πήγαν στα ξένα, άλλοι πήγαν στη χώρα να γίνουν, λέει, επιστήμονες και πεθαίνουν από την πείνα. Οι χειρότεροι μείνανε και ζουν στην καμπούρα του ενός και του άλλου. Βαρέθηκε ο γιος μου, ξεπούλησε τα κτήματα μας, μου άφησε τα λεφτά, κι έφυγε και αυτός στα ξένα. Εγώ δούλευα το περιβολάκι μου κι έβγαζα ακόμα τα λαχανικά μου και αγόραζα το ψωμί μου. Μα δεν έχομε ασφάλεια!

– Τι σας κάνουν; ρώτησε η Ειρηνούλα.

– Τι δε μας κάνουν ρώτα, παιδούλα μου! Ερημώθηκε το χωριό, δεν έμεινε κανένας να μας προστατεύσει, μας κλέβουν ό,τι βρίσκεται στα περιβόλια, και από φθόνο μας καταστρέφουν τα δέντρα και τα λαχανικά. Να, χθες βράδυ ακόμα μου κλέψανε τα λίγα σμέουρα που ωριμάζανε αγάλι-αγάλι στη σμεουριά μου. Και δε φθάνει αυτό μόνο, μου κόψανε και μου ρημάξανε το φυτό ολόκληρο! Βαρέθηκα, τα παράτησα όλα, και ζω κι εγώ όπως-όπως, όσο που να σωθούν και μένα οι μέρες μου και να ησυχάσω από τα βάσανα του κόσμου. Έτσι το 'θελε η μοίρα!

– Και τα λεφτά που σου άφησε ο γιος σου; ρώτησε η Ειρηνούλα.

– Μου τα κλέψανε, κόρη μου, να 'ταν και άλλα! Παράδες γυρεύεις εδώ, όταν ούτε ψωμί δεν μας αφήνουν;

– Πώς δεν πας στο δικαστήριο; ρώτησε με αγανάκτηση το Βασιλόπουλο.

Γιατί λοιπόν έχομε δικαστές;

Ο Φτωχούλης γέλασε.

– Οι δικαστές δεν είναι για μας, είπε. Είναι για τους πλούσιους που τους γεμίζουν την τσέπη. Από μας τη φτωχολογιά δε βγάζουν τίποτα. Να, αν πας στη χώρα κι έχεις περιέργεια, πήγαινε στη δίκη του Κακομοιρίδη, ν' ακούσεις δικαιοσύνη.

– Θα πάγω, είπε το Βασιλόπουλο, θέλω με τα μάτια μου να τα δω αυτά που λες.

– Να πας, αγόρι μου, και να τα δεις με τα μάτια σου και να τ' ακούσεις με τ' αυτιά σου.

Οι δίκες γίνονται στην πλατεία, κάτω από το μεγάλο πλάτανο.

Τ' αδέρφια αποχαιρέτησαν το γέρο και τράβηξαν κατά τη χώρα.

Έφθασαν αργά. Ο ήλιος είχε γείρει πίσω από το βουνό, η δίκη, εκείνη την ώρα, είχε τελειώσει.

Ο δικαστής, τυλιγμένος στο παλιωμένο κόκκινο επανωφόρι του, που από τον καιρό και τη σκόνη είχε χάσει πια το αρχικό του χρώμα, σηκώνονταν να πάγει στο σπίτι του, ενώ δυο κουρελιασμένοι χωροφύλακες έσερναν στη φυλακή ένα φτωχοντυμένο χλωμό άνθρωπο με αλυσίδες στα χέρια. Το κεφάλι του ήταν μαντιλοδεμένο, και θλιμμένος έσφιγγε στην αγκαλιά του την κόρη του που έκλαιγε με λυγμούς.

– Ποιος είναι αυτός ο άνθρωπος; ρώτησε το Βασιλόπουλο.

– Ο Κακομοιρίδης ο σιδεράς, του αποκρίθηκε ένας από τους παρόντες.

– Γιατί τον πάνε φυλακή;

– Ξέρω 'γω! Έκλεψε, λένε, κάτι κότες. Δεν κατάλαβα καλά, δεν είπαν και πολλά πράματα, μα τον βάλανε δυο χρόνια φυλακή. Ήταν όμως και κουτός! Ήλθε και

παραπονέθηκε πως κάποιος, λέει, παλατιανός του έκλεψε κότες, κρασί, και δεν ξέρω τι άλλο, και τον γκρέμισε, λέει, στο ρίζωμα του βουνού, όπου έσπασε το κεφάλι του. Του κλέψανε, λέει, και τ' ωρολόγι του και δυο ασημένια τάληρα. Καταλαβαίνεις πως τον αποπήρε η Εξοχότητά του ο κυρ-Λαγόκαρδος ο δικαστής, τον είπε ψεύτη και κλέφτη, μας είπε μας, πως όχι μόνο δεν ήταν αλήθεια πως του κλέψανε τις κότες του, αλλά πως αυτός τις είχε κλέψει από δεν ξέρω πού, πρόσταξε να τον δείρουν ώσπου να ομολογήσει, λέει, την αλήθεια. Τότε φοβήθηκε ο Κακομοιρίδης και είπε να μην τον δείρουν, παρά πως παραδέχονταν να πάγει φυλακή, και ας πουν πως αυτός έκλεψε τις κότες. Δεν κάθονταν στ' αυγά του ο κουτός, μόνο γύρευε δικαστήρια και δικαιοσύνη!

– Μα είναι αμαρτία! Είναι αμαρτία! φώναξε έξω φρενών το Βασιλόπουλο.

– Αμαρτία, ξαμαρτία, αυτά έχουν τα δικαστήρια! αποκρίθηκε ο άλλος.

– Όχι, αυτά δεν πρέπει να 'χουν τα δικαστήρια! είπε το Βασιλόπουλο.

Πού κάθεται ο δικαστής;

Του έδειξαν το σπίτι, και τραβώντας την Ειρηνούλα από το χέρι, έτρεξε και χτύπησε την πόρτα.

Ο δικαστής εκείνη την ώρα είχε γυρίσει στο σπίτι του, και στρωμένος στο τραπέζι, με γλύκα έτρωγε τσίρους κι έπινε μαστίχα.

– Ποιος είναι αυτού; φώναξε με γεμάτο στόμα, χωρίς να σηκωθεί.

– Άνοιξε! πρόσταξε το Βασιλόπουλο. Έχω να σου πω για τον Κακομοιρίδη.

– Μα δε μ' αφήνεις ήσυχο! αποκρίθηκε ο δικαστής, και τσάκισε άλλον ένα ξεροψημένο τσίρο.

– Άνοιξε! φώναξε το Βασιλόπουλο. Ειδεμή σου τ' ορκίζομαι, πριν σηκωθεί ο ήλιος, θα σου έχω κόψει το κεφάλι!

– Παναγιά μου! αναφώνησε ο κυρ-Λαγόκαρδος. Ο Βασιλιάς θα είναι!

Τρέμοντας σαν το φύλλο, έτρεξε και άνοιξε την πόρτα.

Μα σαν είδε μπροστά του δυο παιδιά, ο φόβος του έγινε θυμός.

– Για να σου πω, με κοροϊδεύεις; ρώτησα απότομα. Έξω από δω, ειδεμή σας βάζω και τους δυο στη φυλακή.

Ήσυχα, μα αποφασιστικά, το Βασιλόπουλο τον παραμέρισε και μπήκε μέσα με την αδελφή του.

– Το καλό που σου θέλω, κυρ-Λαγόκαρδε, να μ' ακούσεις, είπε.

Κλείσε την πόρτα σου κι έλα δω.

Το προστακτικό ύφος του αγοριού έκανε τον Λαγόκαρδο να ζαρώσει.

– Τι θέλεις; ρώτησε μουνδιασμένος.

– Θέλω να βγάλεις τον Κακομοιρίδη από τη φυλακή, αμέσως.

– Καλά, καλά, έχομε καιρό γι' αυτό, είπε λαφριά ο δικαστής.

Τώρα είναι ζεστοί και ορεκτικοί οι τσίροι. Θες κανένα;

– Δε χωρατεύω, κυρ-Λαγόκαρδε, είπε αυστηρά το Βασιλόπουλο. Ή θα βγάλεις αμέσως τον Κακομοιρίδη από τη φυλακή ή θα λογαριαστείς με μένα.

– Α, μα για να σου πω, με ζάλισες επιτέλους! είπε ο δικαστής που ξανάρχισε να θυμώνει. Δε μου λες ποια είναι η αφεντιά σου, που φοβερίζεις κιόλα;

– Είμαι ο γιος του Βασιλιά και σε διατάζω! αποκρίθηκε εξοργισμένο το Βασιλόπουλο.

Ο κυρ-Λαγόκαρδος τα έχασε. Έκανε να υποκλιθεί κι έμεινε διπλωμένος δυο κάτια.

– Διάταξε... διάταξε το δούλο σου... μουρμούρισε τρέμοντας.

– Να ελευθερώσεις αμέσως τον Κακομοιρίδη! πρόσταξε το Βασιλόπουλο.

– Αμέσως, αφέντη!

– Και να στείλεις να συλλάβεις τον αρχικαγκελάριο και να τον χώσεις αυτόν στη φυλακή, γιατί ξέρεις πολύ καλά πως αυτός έκλεψε τις κότες και όχι ο Κακομοιρίδης.

Ο κυρ-Λαγόκαρδος έπεσε στα γόνατα.

– Αφέντη, λυπήσου με! Μη μου ζητάς τέτοια πράματα. Ποιος σου είπε την αλήθεια δεν ξέρω, μ' αν ξέρεις αυτό, θα ξέρεις και άλλα! Ο Πανουργάκος είναι δυνατός! Πώς μπορώ να τον συλλάβω;

– Είναι κλέφτης!

– Μα έχει φλουριά!

– Πού τα βρήκε; Δεν έχει τίποτα!

– Έχει στα χέρια του το ταμείο του παλατιού. Ό,τι θέλει κάνει!

– Δεν έχει τίποτα, σου λέγω. Αναγκάστηκε, για να θρέψει το παλάτι δυο μέρες, να πουλήσει τη χρυσή του αλυσίδα που δεν ήταν καν δική του, παρά ήταν το σημείο του αξιώματος του. Μα και αν είχε φλουριά, αυτό δεν έπρεπε να σ' εμποδίσει να τον συλλάβεις.

Ο κυρ-Λαγόκαρδος άρχισε τα κλάματα.

– Δεν μπορώ, θα με καταστρέψει, είναι αρχικαγκελάριος κι έχει όλη την εμπιστοσύνη του Βασιλιά. Άκουσε και λυπήσου με, γιατί αλήθεια κι εγώ δεν ξέρω πώς να φερθώ! Ξαν ήλθε ο Κακομοιρίδης και μου είπε τα παράπονά του, και μου περιέγραψε τον παλατιανό που τον γκρέμισε και του έκλεψε το σακούλι του, αμέσως κατάλαβα ποιος ήταν, γιατί, λέει, φορούσε αλυσίδα. Με στενοχώρησε πολύ αυτή η δουλειά, γιατί δεν ήθελα να τα βάλω με τον αρχικαγκελάριο, και θέλησα να πείσω τον Κακομοιρίδη να σωπάσει. Μα πού αυτός! Γύρευε το δίκαιο του και δεν ησύχαζε!

– Καλά έκανε! είπε το Βασιλόπουλο. Και θα ήταν ανανδρία αν σόπαινε!

– Λοιπόν, εξακολούθησε ο κυρ-Λαγόκαρδος, εμήνυσα αμέσως μυστικά του Πανουργάκου, να επιστρέψει τον κλεμμένο σάκο, για να σωπάσει ο Κακομοιρίδης. Μ' αυτός ήλθε ευθύς και μου είπε πως αν δε βρω τρόπο να χώσω τον Κακομοιρίδη στη φυλακή, θα με καταγγείλει πως έκλεψα εγώ την αλυσίδα του και θα μου κόψουν το κεφάλι.

– Φοβισιάρη! Γιατί να τον ειδοποιήσεις μυστικά;

– Τον εφοβήθηκα!

– Δεν έπρεπε να φοβηθείς! Ούτε θα πίστευε κανένας πως έκλεψες την αλυσίδα του, αφού ο ίδιος την πούλησε για να θρέψει το παλάτι.

– Δεν την πούλησε για το παλάτι, είπε ο δικαστής με χαμηλή φωνή. Και θα πίστευαν πως την έκλεψα εγώ.

– Πώς αυτό;

– Γιατί... την αλυσίδα μού την είχε δώσει εμένα να την πουλήσω για λογαριασμό του... και του έκανα ένα χαρτί... και την αλυσίδα την είχα ακόμα στο σπίτι μου.

– Και από την πούληση αυτή εσύ δεν είχες κανένα κέρδος; ρώτησε το Βασιλόπουλο τονίζοντας μια-μια τις συλλαβές.

Ο δικαστής δεν αποκρίθηκε, μόνο έσκυψε το κεφάλι λίγο χαμηλότερα.

Με σταυρωμένα τα χέρια το Βασιλόπουλο τον κοίταζε, γονατισμένον μπροστά του, ελεεινό και ταπεινωμένο.

– Είχες δίκαιο να φοβάσαι, είπε στο τέλος, βάζοντας στη φωνή του όλη την αηδία που φούσκωνε την καρδιά του. Ένας μπερμπάντης δεν μπορεί να δικάσει άλλον μπερμπάντη. Είστε της ίδιας φάρας!

Και αρπάζοντας ένα καμτσίκι που κρέμουνταν στον τοίχο:

– Περπατά μπροστά μου, πρόσταξε με θυμό. Πάρε τα κλειδιά σου και άνοιξε ευθύς την πόρτα της φυλακής, ειδημή οι ώμοι σου θα νιώσουν αν τσουζει το λουρί!

Τρέμοντας όλος βγήκε έξω ο δικαστής και πήγε στου δεσμοφύλακα, πήρε τα κλειδιά, και από κει τράβηξε για τη φυλακή.

Το Βασιλόπουλο και η Ειρηνούλα τον είχαν συνοδεύσει.

Στην πόρτα απ' έξω, πεσμένο στα χώματα, ένα κορίτσι έκλαιγε απαρηγόρητα.

Το Βασιλόπουλο την αναγνώρισε.

– Μην κλαις, της είπε με συμπάθεια. Ο πατέρας σου θα γυρίσει στο σπίτι σας απόψε. Έμπα μέσα και πάρε τον.

Ο κυρ-Λαγόκαρδος άνοιξε την πόρτα, και η κόρη ρίχθηκε στο λαιμό του πατέρα της και τον τράβηξε έξω.

– Σε ποιον χρεωστώ την ελευθερία μου; ρώτησε με τρεμουλιαστή φωνή ο Κακομοιρίδης, αφού συνήλθε από την πρώτη συγκίνηση.

– Σ' αυτό το αγόρι, αποκρίθηκε η κόρη δείχνοντας το Βασιλόπουλο.

Ο Κακομοιρίδης έσκυψε και φίλησε το λιωμένο χρυσοκέντητο ρούχο του.

– Η Παναγία να σου το πληρώσει! είπε με την καρδιά του. Αν χρειαστείς ποτέ αληθινό φίλο, θυμήσου με.

Και, στηριγμένος στο μπράτσο της κόρης του, τράβηξε κατά το σπίτι του.

– Τώρα πήγαινε να φας τους τσίρους σου, είπε το Βασιλόπουλο περιφρονητικά στο δικαστή, και μην ξαναπαρουσιαστείς πια μπροστά μου, γιατί να ξέρεις πως δεύτερη φορά δε θα γλιτώσεις από το καμτσίκι μου.

Δεν περίμενε άλλο λόγο ο κυρ-Λαγόκαρδος, και το έβαλε στα πόδια.

Είχε νυχτώσει πια. Τα δυο αδέλφια, πεινασμένα, κουρασμένα, τραβούσαν μπροστά τους.

– Πού πάμε τώρα; ρώτησε η Ειρηνούλα.

– Στο παλάτι, αποκρίθηκε ο αδελφός της. Έχω να κανονίσω τις δουλειές του κυρ-Πανουργάκου.

Και πήραν τον ανήφορο και σκαρφάλωσαν στο βουνό.

Ε'. ΤΟ ΔΩΡΟ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ

ΜΟΛΙΣ σίμωσαν στο παλάτι, και άκουσαν φωνές θυμωμένες και παραπονιάρικα κλάματα.

- Αυτή μου έσχισε την τραχηλιά μου! Ξεφώνιζε η Ζήλιω.
- Θα σου σχίσω και το πρόσωπο! αποκρίνονταν η Πικρόχολη.
- Τα συνηθισμένα πάλι! είπε με λύπη το Βασιλόπουλο.

Και τα δυο αδέρφια έτρεξαν στο παλάτι, όπου όλο και δυνατώτερες ακούονταν οι στριγλιές.

Μέσα στην κάμαρα το θέαμα ήταν σπαραξικάρδιο. Οι δυο αδελφές, ξετραχηλωμένες και αγριεμένες, βαστιούνταν από τα μαλλιά και χτυπιούνταν με λύσσα. Ο Βασιλιάς, με το κεφάλι ριχμένο πίσω, για να βλέπει από κάτω από την κορώνα του, που του είχε πέσει ως τη μύτη, γύρευε να τις ξεχωρίσει, ενώ η μια παρακόρη, ξανθή και πλαδαρή, με όλη την ταραχή, κοιμόνταν ξαπλωμένη στα λιωμένα μαξιλάρια του σοφά, και η άλλη, στεγνή και μελαχρινή, πάνω στη γενική αταξία, κατέβαζε μια μελόπιτα σερβιρισμένη για το Βασιλιά. Καθισμένη χάμω, η Βασίλισσα καταγίνονταν να στολίζει το κέντημα της φούστας της με τα γυαλάκια μιας σπασμένης μπουτίλιας, χωρίς να προσέχει στο κακό που γίνονταν γύρω της. Και πλάγι στην πόρτα, ο αρχικαγκελάριος με δυο υπασπιστές, που βαστούσε ο καθένας από ένα σκεπασμένο πανέρι, περίμεναν υπομονετικά να τελειώσει ο καβγάς, για να μιλήσουν του Βασιλιά.

Η Ειρηνούλα ρίχθηκε μεταξύ στις αδελφές της.

- Παύσετε για το Θεό! παρακάλεσε. Είναι ντροπή αυτά που κάνετε.

Οι φωνές σας ακούονται ως έξω!

Οι Βασιλοπούλες σταμάτησαν σαστισμένες, και η μια άφησε τα μαλλιά της άλλης.

- Πού βρέθηκες εσύ, μικρούλα; ρώτησαν οι δυο μαζί.

Ο Βασιλιάς σήκωσε την κορώνα από τη μύτη του και χαμογέλασε της Ειρηνούλας.

- Καλώς την! είπε ημερεμένος. Ήσουν περίπατο; Δε σε είδαμε σήμερα.

Η Βασίλισσα, απασχολημένη με τα γυαλάκια της, μήτε γύρισε να δει.

- Μαζί μου ήταν, είπε το Βασιλόπουλο. Και θέλω να σου μιλήσω αμέσως, πατέρα.

- Μπα; Και συ εδώ είσαι; Πού γυρνούσες; ρώτησε ο Βασιλιάς.

– Σε πολλά μέρη, αποκρίθηκε το Βασιλόπουλο. Κι έμαθα κάμποσα πράγματα που πρέπει να τα ξέρεις.

– Αν είναι διασκεδαστικά, πες τα αμέσως, ειδημή άστα για αργότερα. Βαριούμαι σκοτούρες.

Και κάθησε στην πολυθρόνα και σκούπισε το μέτωπο του με το μανίκι του ποκαμίσου του, που έβγαινε από το ξέσχισμα του ρούχου του.

– Όχι, πατέρα, αποκρίθηκε το Βασιλόπουλο. Διασκεδαστικά δεν είναι. Μα πρέπει να τ' ακούσεις.

Με το χέρι τον παραμέρισε ο Βασιλιάς.

– Ύστερα μου τα λες, είπε. Τώρα έλα συ, Πανουργάκο, και πες μου τι θέλουν αυτοί οι δυο πανεροφορωμένοι.

Ο αρχικαγκελάριος ζύγωσε και υποκλίθηκε.

– Είναι οι δυο υπασπιστές που είχα στείλει την περασμένη εβδομάδα στα γειτονικά βασίλεια, εξήγησε. Γύρισαν επιτέλους, κι έφεραν τις απαντήσεις των Αρχόντων συγγενών σου.

- Ας σιμώσουν, πρόσταξε ο Βασιλιάς.

- Πολύδωρε! φώναξε ο αρχικαγκελάριος.

Ο πρώτος υπασπιστής ακούμπησε το πανέρι του χάμω και γονάτισε μπροστά στον Άρχοντα.

– Αφέντη, είπε, πήγα στο παλάτι του Άρχοντα εξαδέλφου σου και του είπα όσα μου είχε προστάξει η Εξοχότητά του, ο κυρ-αρχικαγκελάριος. Από τις πρώτες λέξεις που είπα, μ' έβρισε και με φοβέρισε πως θα με κρεμάσει και θα με δώσει στα σκυλιά του να με φάνε. Ύστερα με ξαναφώναξε και με ρώτησε πολλά πράματα για το παλάτι και για σένα. Στο τέλος μου είπε να πάρω αυτό το πανέρι και να σου το φέρω, μα πως ήταν το τελευταίο δώρο που σου έστειλε, γιατί, λέει, χτίζει καράβια και αγοράζει, λέει, σπαθιά, και δεν έχει φλουριά περισσευούμενα να στέλνει έξω από τον τόπο.

Ο Βασιλιάς άναψε, στενοχωρέθηκε, φρένιασε.

– Τον αυθάδη! Ξεφώνισε φοβερίζοντας με το γρόθο του τον απόντα συγγενή του. Χτίζει, λέει, καράβια και αγοράζει, λέει, σπαθιά! Ας τολμήσει να το ξαναπεί, και ρίχνω μέσα στο βασίλειο του εκατό χιλιάδες στρατό, και κατεβάζω από το ποτάμι όλο το θεόρατο στόλο μου, έτσι που να τα χάσει από την τρομάρα του...

Κι έξαφνα αλλάζοντας τόνο:

– Ξεσκέπασε το πανέρι, Πανουργάκο, εξακολούθησε, κοίταξε αν έχει μέσα κανένα καλό φαγάκι. Άνοιξε η όρεξη μου μιλώντας για δουλειές, και το λαρύγγι μου στέγνωσε.

Ο Πανουργάκος ξήλωσε τις κλωστές που βαστούσαν το σκέπασμα του πανεριού, το άνοιξε και το πρόσφερε του Βασιλιά, και αυτός με μεγάλη βία παραμέρισε μερικά άχυρα και ξεσκέπασε ένα μικρό καλαθάκι αυγά.

– Τί είναι αυτά! Ξεφώνισε φουρκισμένος.

– Αυγά, Αφέντη, αποκρίθηκε με σεβασμό ο αρχικαγκελάριος.

– Το βλέπω, βλάκα! Δε σε ρωτώ πώς τα λένε!.. Άδειασε τ' άχυρα και κοίταξε παρακάτω. Θα έχει και άλλα πράματα, κανένα θησαυρό κρυμμένο...

Ο αρχικαγκελάριος έβγαλε το καλαθάκι, το ακούμπησε πλάγι του και με προσοχή σκάλισε στ' άχυρα.

Μα δε βρήκε τίποτα.

– Πρέπει να είσαι ζεβζέκης! είπε νευρικά ο Βασιλιάς. Είμαι βέβαιος πως εγώ θα βρω το θησαυρό.

Και γονατίζοντας πλάγι στο πανέρι, χώθηκε ο μισός μέσα.

Όσ τόσο η μελαχρινή παρακόρη, βλέποντας την προσοχή ολωνών γυρισμένη στο δώρο του εξαδέλφου Βασιλιά, σίμωσε με πονηριά και, αρπάζοντας μερικά αυγά, τα έκρυψε στην τσέπη της.

Το Βασιλόπουλο, που στέκουνταν παράμερα με σταυρωμένα χέρια, την είδε, μα δε μίλησε. Με αηδία κοίταζε όλη τη σκηνή.

Τίποτε άλλο δε βρέθηκε στο πανέρι, και ο Βασιλιάς, ξανακάθησε στην πολυθρόνα κατσουφιασμένος και κακιωμένος.

– Έλα δω και συ, είπε του δευτέρου υπασπιστή. Πες μου τι έκανες στο παλάτι του σεβαστού Άρχοντα θείου μου.

Ο υπασπιστής Πολύκαρπος πλησίασε με το πανέρι του, και σαν τον Πολύδωρο γονάτισε μπροστά στο Βασιλιά.

– Αφέντη, όταν άκουσε ο Άρχοντας θείος σου όσα μου παρήγγειλε ο Εξοχώτατος κυρ-αρχικαγκελάριος χαμογέλασε, και μου είπε να περιμένω απ' έξω, ώσπου να συλλογιστεί με τον караγκιόξη του, που είναι, λέει, ο καλύτερος του σύμβουλος, τι μπορεί να σου στείλει, για να σε ωφελήσει περισσότερο. Ύστερα με φώναξε και μου έδωσε τούτο το κλειστό πανέρι, κι ένα γράμμα που σου έφερα.

– Δώσ' το, είπε μ' ευχαρίστηση ο Βασιλιάς. Αυτός τουλάχιστον έχει βασιλικούς τρόπους!

Πήρε το γράμμα, το άνοιξε, στερέωσε τα γυαλιά του στη μύτη του, και άρχισε να διαβάζει:

«Πολυτρανότατε Βασιλιά και ανειψιέ.

Με χαρά μεγάλη έμαθα τα νέα σου, και πως δεν πάνε τα πράματα πρίμα στο βασίλειο σου. Κι έτσι μου παρουσιάζεται και μένα η περίσταση να σου φανώ χρήσιμος και να σου στείλω ένα δώρο. Σκέφθηκα πως αν σου στείλω φλουριά, θα τα ξοδιάσεις και θα τελειώσουν. Αν σου στείλω φαγιά, ψημένα ή άψητα, θα φαγωθούν και πάλι θα τελειώσουν. Αν σου στείλω φορέματα, θα λιώσουν. Λοιπόν σου στέλνω ένα δώρο που θα σου μείνει πάντα, δώρο ανάλογο με την αξία σου, πολυτρανότατε Βασιλιά και ανειψιέ, δώρο τέτοιο που, μόλις το δεις, θα νιώσεις πόσο μεγάλη υπόληψη έχω για σένα, και θα καταλάβεις τι σημασία έχει η ύπαρξη σου στον κόσμο.

Ο Άρχοντας θεός σου».

– Να! Να άνθρωπος! φώναξε ενθουσιασμένα ο Βασιλιάς. Να γράμμα μ' ευγένεια και σύνεση γραμμένο! Ανάλογο, λέει, της αξίας μου, τ' ακούτε σεις όλοι; Τι στέκεσαι λοιπόν, Πανουργάκο, κουτεντέ; Γιατί δεν ανοίγεις το πανέρι;

Ο Πανουργάκος έκοψε τους σπάγγους και ξεσκέπασε ένα δέμα τυλιγμένο σ' ένα μεταξωτό κόκκινο μαντίλι, υφασμένο με σχέδια χρυσά και ασημένια.

Το κόκκινο χρώμα χτύπησε στο μάτι της Βασίλισσας, που ως εκείνη την ώρα είχε μείνει αδιάφορη σε όλα.

Σηκώθηκε βιαστικά, παρατώντας τα γυαλάκια της, κι έτρεξε στο Βασιλιά.

– Αχ, τι ωραίο! Τι φανταχτερό! είπε. Πάρε συ το δώρο, Βασιλιά μου, και δωσ' μου το μαντίλι να το κάνω σκουφί.

– Να το πάρεις, Κυρά μου, αποκρίθηκε χαρούμενος ο Βασιλιάς.

Ό,τι θες σου δίνω τώρα! Πανουργάκο, βάλε το δέμα στο τραπέζι.

Θέλω μόνος μου να το ανοίξω.

Στερέωσε καλά την κορόνα στο κεφάλι του, τυλίχθηκε με αξιοπρέπεια στον ξεθωριασμένο μανδύα του και σίμωσε στο τραπέζι.

Κонец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.